

РІШЕННЯ

(Колегія МОН України, Протокол № 6/2-4 від 23 червня 2005 р.)

Про стан і перспективи розвитку
дистанційного навчання в Україні

Заслухавши і обговоривши доповідь директора Департаменту вищої освіти Боллюбаша Я.Я. "Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні", колегія відзначає важливість розвитку системи дистанційного навчання, яке суттєво розширить можливості і підвищить конкурентноздатність вітчизняного ринку освітніх послуг, збільшить доступність до них різних соціальних груп та категорій населення, створить передумови для прискорення розвитку всіх стратегічно важливих сфер нашого суспільства і полегшить повноцінне входження України у світовий інформаційний простір, зберігаючи при цьому високоякісний людський капітал.

Крім того, колегія відзначає необхідність розглядати розвиток системи дистанційного навчання у контексті створення єдиного національного освітньо-наукового інформаційного середовища, що дозволить Україні приєднатися до Європейських освітньо-наукових комп'ютерних мереж та інформаційних ресурсів і зробить побудову системи дистанційного навчання у державі більш ефективною і менш затратною у використанні кадрових, матеріальних і фінансових ресурсів.

З метою забезпечення розвитку системи дистанційного навчання Міністерством освіти і науки України проведено певну роботу. Зокрема, розроблено Програмку розвитку системи дистанційного навчання, яку затверджено Кабінетом Міністрів України, розроблено і зареєстровано у Міністерстві юстиції Положення про дистанційне навчання, підготовлено і розглянуто на засіданні державної акредитаційної комісії і прийнято за основу проект Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за дистанційною формою навчання, розроблені проект Положення про регіональні центри системи дистанційного навчання та проект Норм часу для планування і обліку навчальної роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, які забезпечують навчання за дистанційною формою.

Для організаційного забезпечення з розвитку системи дистанційного навчання при Міністерстві освіти і науки України, створено Координаційну раду на основі Українського центру дистанційної освіти створено Український інститут інформаційних технологій в освіті Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут", формується перша черга мережі регіональних центрів системи дистанційного навчання (СДН). Крім цього, здійснюються педагогічні експерименти, що дозволило набути досвіду з питань впровадження дистанційного навчання широким колом ВНЗ, зокрема, такими як Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут", Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", Сумський державний університет, Харківський національний університет радіоелектроніки, Хмельницький національний університет, Херсонський державний університет, Міжнародний університет фінансів, Науково-виробничий комплекс "Академія дистанційної освіти", Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" та інші.

Продовжується формування трьохрівневої системи телекомунікаційних мереж, що використовуються навчальними закладами для інформаційної взаємодії під час організації навчального процесу та керування ним. На нижньому рівні всі з опитуваних вищих

навчальних закладів створили локальні мережі, а також на їх базі регіональні, відомчі, корпоративні та інші мережі і забезпечили їх вихід безпосередньо у Інтернет - мережу першого рівня телекомунікаційної взаємодії. Другий - національний - рівень телекомунікаційної взаємодії продовжує формуватися на основі науково-освітньої мережі URAN, вузли якої вже є у 18 регіонах, разом з іншими науково-освітніми мережами.

Суттєві зміни відбуваються у забезпеченні дистанційного навчання у вищих навчальних закладах. Усі вищі навчальні заклади засвідчили мінімально необхідний рівень оснащення комп'ютерною технікою, щоб забезпечити впровадження дистанційного навчання або його елементів, а у понад 50 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації різних регіонів практично сформовано центри дистанційного навчання, що мають відповідне технічне, програмне, методичне та кадрове забезпечення.

У багатьох вищих навчальних закладів заявило про використання ними спеціального програмного забезпечення дистанційного навчання - платформ, які забезпечують комплексне управління дистанційним навчанням або його елементами. Серед них платформи загальновідомих світових виробників, адаптовані та інтегровані пакети спеціалізованого програмного забезпечення національних розробників, а також програмне забезпечення власного розроблення.

У частині дидактичного забезпечення дистанційного навчання у вищих навчальних закладах також відчувається помітний поступ. Так, станом на кінець 2004/2005 навчального року вищі навчальні заклади задекларували наявність загалом понад 2200 розроблених дистанційних курсів.

У напрямі кадрового забезпечення дистанційного навчання зусиллями декількох провідних вищих навчальних закладів (Національний технічний університет України "КПІ", Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", Харківський національний університет радіоелектроніки, Київський національний економічний університет, Дніпропетровський національний університет, Національна академія державного управління при Президенті України, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України та інші) розгорнуто підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу. На поточний момент на спеціальних підготовчих курсах з основ дистанційного навчання підготовлено понад 3300 фахівців різної спеціалізації з навчальних закладів різних рівнів акредитації усіх регіонів України - розробників дистанційних курсів, програмістів, системних адміністраторів, методистів, менеджерів тощо.

Розпочато роботу з впровадження дистанційного навчання у загальноосвітніх та інших професійних навчальних закладах.

Зокрема, формується телекомунікаційна мережа з виходом в Інтернет для обслуговування системи загальної середньої освіти. Вже зараз у кожному регіоні є, як правило, не менше чотирьох опорних шкіл, які підключені до Інтернету. Розроблено декілька дистанційних курсів, частина з яких розраховані на викладачів, що супроводжують навчальні комп'ютерні комплекси, які постачаються у школи за програмою інформатизації.

Аналогічна робота проводиться в системі професійно-технічної освіти. Сьогодні 347 професійно-технічних навчальних закладів підключені до системи Інтернет, 51 мають веб-сайти. Розроблено 10 дистанційних курсів, в навчальному процесі використовується два електронних підручника.

Фінансове забезпечення дистанційного навчання у вищих навчальних закладах відбувається, в основному, за рахунок їх спеціальних коштів.

Найбільш динамічно розвивається дистанційне навчання у системі післядипломної освіти.

Незважаючи на позитивні тенденції у розвитку системи дистанційного навчання, Україна суттєво відстає у цій сфері від розвинутих країн і не в повній мірі задовольняє освітнім потребам суспільства.

Таке відставання зумовлено наступними проблемами:

1. Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті і науці, включаючи систему дистанційного навчання (СДН), не визнано на державному рівні як одного з пріоритетних напрямів розвитку освіти, не координується і не розвивається на єдиній системній основі. Зокрема, відсутня координація і методичне забезпечення дистанційного навчання для різних рівнів освіти: загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої та післядипломної. Відсутня система підготовки кадрів для СДН. Не розроблені єдині вимоги та рекомендації до спеціалізованого програмного, дидактичного і методичного забезпечення дистанційного навчання.

2. Відсутність комплексного підходу до створення національного освітньо-наукового інформаційного середовища України, яке б включало телекомунікаційну інфраструктуру, інформаційні ресурси освіти та науки, мережі електронних бібліотек, інформаційно-аналітичні системи управління освітою і наукою, що робить розвиток системи дистанційного навчання малоефективним і високо витратним, не сприяє приєднанню до європейських освітньо-наукових комп'ютерних мереж (GEANT, GEANT 2) та інформаційних ресурсів.

3. Відсутність бюджетного фінансування розвитку системи дистанційного навчання та інших складових освітньо-наукового інформаційного середовища. Не впроваджені механізми комплексного багатоканального фінансування інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти і науки.

4. Несформованість та недосконалість нормативно-правової бази дистанційної форми навчання.

Враховуючи зазначене, та з метою забезпечення розвитку системи дистанційного навчання в Україні як складової єдиного освітньо-наукового інформаційного середовища, КОЛЕГІЯ УХВАЛЮЄ:

1. Вважати розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в освіті і науці, включаючи розвиток системи дистанційного навчання, одним із пріоритетних напрямів діяльності Міністерства освіти і науки.

2. Першому заступнику Міністра Гуржію А.М. вжити заходів для подання до Кабінету Міністрів України узгодженого із іншими центральними органами виконавчої влади проекту Державної програми "Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки", в якій забезпечити розв'язання завдань, визначених проектом програми.

3. Заступникам Міністра Степку М.Ф. та Огнев'юку В.О. до 1 листопада 2005 року:

3.1. Визначити організаційні структури системи дистанційного навчання на різних рівнях (центральному, регіональному, навчального закладу), вимоги до інфраструктури системи неперервної освіти з використанням дистанційних технологій навчання.

3.2. Організувати за участю АПН України проведення комплексних психолого-педагогічних досліджень з проблем дистанційного навчання та визначення споживачів дистанційної форми навчання.

3.3. Розробити механізми взаємодії вищих навчальних закладів України із Центрально-східним-європейським віртуальним університетом ([CEEVU](#)).

3.4. Організувати виконання Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки для всіх рівнів освіти у 2006 році.

3.5. Організувати розроблення програми розвитку системи дистанційного навчання в Україні на 2007-2011 роки.

4. Департаменту вищої освіти (Болюбаш Я.Я.), Науково-методичному центру вищої освіти (Левківський К.М.) до 1 грудня 2005 року:

4.1. Спільно із Координаційною радою розвитку системи дистанційного навчання. Центральним інститутом післядипломної педагогічної освіти АПН України

- організувати створення системи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання, включаючи педагогічних, науково-педагогічних працівників, фахівців з інформаційних технологій, методистів, менеджерів тощо;
- розробити і затвердити в установленому порядку форму кваліфікаційних документів про перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання.

4.2. Спільно із Координаційною радою розвитку системи дистанційного навчання та департаментом науково-технічного розвитку (Свіженко В.О.) до 1 листопада 2005 року надати пропозиції щодо організації та функціонування системи моніторингу стану ІКТ в освіті і науці та розвитку СДН.

4.3. Спільно з Українським інститутом інформаційних технологій в освіті НТУУ "КПІ" (Малюкова І.Г.) протягом 2005/2006 навчального року забезпечити розроблення інших нормативно-правових документів щодо функціонування системи дистанційного навчання в Україні.

4.4. Спільно з Координаційною радою розвитку системи дистанційного навчання та Українським інститутом інформаційних технологій в освіті НТУУ "КПІ" (Малюкова І.Г.) до 1 листопада 2005 року забезпечити:

- розширення інформаційних можливостей сайту "Дистанційна освіта" порталу Міністерства освіти і науки України та створення його на базі окремого технологічного сайту для організації колективної роботи членів Координаційної ради з розвитку системи дистанційного навчання;
- розробити відповідно до міжнародних стандартів рекомендації щодо спеціалізованого програмного забезпечення та дидактико-методичного забезпечення системи дистанційного навчання.

4.5. Створити та забезпечити видання спеціалізованого науково-методичного журналу, присвяченого проблемам ІКТ в освіті і науці, в тому числі технологіям дистанційного навчання.

5. Департаменту економіки та фінансування (Кулікову П.М.):

5.1. Вжити заходів щодо фінансування Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки у повному обсязі.

5.2. Забезпечити фінансування в межах бюджетних видатків у 2005-2006 роках Пілотного проекту "Інформаційно - комунікаційні технології в освіті у межах однієї області".

5.3. Внести пропозиції Мінтрансв'язку щодо надання пільгових умов оренди каналів телекомунікаційних мереж для державних навчальних закладів, організацій та установ, що входять до складу системи дистанційного навчання.

6. У правлінню ліцензування, акредитації та нострифікації (Домнич В.І.) до 1 листопада 2005 року подати на затвердження Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за дистанційною формою навчання.

7. Департаменту міжнародного співробітництва та європейської інтеграції (Сухолиткий О.С.) забезпечити участь вищих навчальних закладів України у реалізації проектів і програм, спрямованих на входження системи дистанційного навчання України у світову освітню систему.

8. Головам Рад ректорів (директорів) вищих навчальних закладів, АПН України до 10 жовтня 2005 року подати пропозиції щодо створення центрів системи дистанційного навчання на базі вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації з урахуванням регіональних потреб в підготовці та підвищенні кваліфікації кадрів за певними напрямками, спеціальностями та ланками освіти.

9. Ректорам вищих навчальних закладів, що здійснюють навчання з використанням дистанційних технологій, керівникам регіональних центрів дистанційного навчання:

9.1. До 1 жовтня 2005 року провести аналіз стану технічного, науково-методичного та кадрового забезпечення вищого навчального закладу і відповідних структурних підрозділів з питань можливості повноцінної реалізації технологій дистанційного навчання. Результати аналізу та план заходів щодо подальшого розвитку дистанційного навчання на 2005/2006 навчальний рік подати Координаційній раді з розвитку системи дистанційного навчання до 10 листопада 2005 року.

10. Департаменту вищої освіти (Болюбаш Я.Я.) внести пропозиції щодо створення структурного підрозділу МОН з питань інформаційно-комунікаційних технологій в освіті і науці, включаючи технології дистанційного навчання.

11. Рішення колегії направити міністерствам і відомствам, що мають у своєму підпорядкуванні навчальні заклади.

12. Контроль за виконанням рішення колегії покласти на першого заступника Міністра Гуржія А.М. та заступника Міністра Степка М.Ф.

Голова колегії,
Міністр освіти і науки України
С.М. Ніколаєнко